

ÁLLATTENYÉSZTÉSI ÉS TEJGAZDASÁGI LAPOK

A „GAZDASÁGI LAPOK”
INGYEN MELLÉKLETE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz czimzendők.

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza.

Előfizetési ár a „Gazdasági Lapok” nélkül:

Egész évre 10 kor.
Fél „ 5 „

Az e lapokban foglalt minden cikkért az utánnomási jog fentartva.

TELEFON: József 40—66.

TARTALOM.

	Lap
Miskolcz 1893—1913. — Dr. Rodiczky Jenő	145
Foxterrier bírálat. — Cseh Ödön	146
Az Alfa-Dalen tejgép. — Gratz Ottó	147
Kérdések és feleletek	147
Kérdések: Tehéntakarmányozás. B. L. — Védőkezelés	
„ méhlett ellen. Méhesgazda.	
Aprók	147
Hírek	148

Miskolcz 1893—1913.

Irta: Dr. Rodiczky Jenő.

1893-ban azt irtam a »Nemzet« mezőgazdasági mellékletében, hogy »egy vidéki hitelintézetet illeti meg az érdem, hogy vállalkozó szellemmel áru- és terményraktárában tért nyitott időnként rendezendő gyapjувásárok részére, a melyeknél az eladás és vétel a contrahensek teljesen szabad egyezkedése mellett megtörténvén, mód nyújtatik a gyapjunak megfelelő elraktározására az eladásig s egyuttal arra is, hogy a termelő gyapjának eladásáig árujára előleget nyerhessen. A záradékul kifejezett óhajtam, hogy a vásárnak folytatása legyen, hála a derék elnök, Lichtenstein József erélye és kitartásának, valóra vált, mert hiszen f. évi junius 17-én tartotta meg XXI-ik gyapjувásárját, mely alkalomból rendezte a Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület első tenyészkosvásárját abból a célból, hogy ezzel a vidék gyapjutermelését egyöntetűvé tegye.

Visszaemlékezve az I. miskolci gyapjувásárra az bizony nem valami fényes kilátások közt indult meg. A kedvezőtlen esős időjárás miatt a birkáknak egyrészt az usztatását kellett beszüntetni, másrészt a gyapjunak tengelyen szállítása oly nehézségekbe ütközött, hogy a bejelentett árunak egy jó része elmaradt, de a gazdák is kevesebb jóakaró érdeklődést mutattak egy modern alapokra fektetendő vásár létezése iránt, mint a mily rosszakaratú érdeklődéssel voltak iránta a bizonyos gyapjuközvetítők, kiket nem a vételkedv, hanem az új intézmény iránti ellen-szenv csalogatott, a melynek elég zajosan kifejezést adni éppen nem tartózkodtak. Hogy milyen némely gazdának a »vis enertiae«-je, annak jelétül följegyeztem magamnak azt az esetet, hogy egy, a gyapját bejelentett Miskolcz tőszomszédságában lakó gazda a vásár előtti napon eladta áruját egy kereskedőnek, ő aztán nemcsak kínálta, hanem busás haszon mellett tul is adott rajta ezen a vásáron. De hogy nemcsak a vidéki gazdák közt akadnak maradi természetűek, hanem a vidéki gyapjukereskedők közt is, azt eléggé illusztrálja az a tény, hogy néha az elnök megnyitó beszédjében azon óhaját hangoztatta, hogy az eladások lehetőleg 100 kg.-onként eszközöltesse, ezen épp oly jogos, mint észszerű kívánság sem akkor, sem most, két év-

tized mulva sem talált kellő visszhangra. Bezzeg tiltakozó visszhangot talált néhány érdeklődőnek a vásár délutáni óráiban kifejezett óhaja, hogy a még el nem adott áruval egy kis rögtönzött árverés rendezessék. Ez volt a Hitelintézet terményraktáraiban rendezett első és idáig utolsó gyapjувárverés, melynek szerény eredményéből csak arra emlékszem, hogy a Lichtenstein József elnöknek mosatlan állapotban kínált gyapja 89 koronán kelt métermázsánként.

A budapesti és vidéki gyapjukereskedőkön, bizományosokon és ügynökökön kívül ez alkalommal Morva-Weisskirchenből és az alsó-ausztriai Leibenből* is jöttek vásárlók, de a mint kezdetben csekély volt az osztrákok érdeklődése, az ezidők folyamán sem vált számottevővé úgy, hogy a miskolci vásárok mind e mai napig főleg a katonaposztó-gyárosok részére a közvetítő vásárlók piacza. Az 1893 junius 7-én tartott I. vásárjának ugyan meg volt a folytatása, a melyet a czirkulusaikat töle féltők kezdetől fogva tagadásba, de nem teljesült azok tulvérmes reménye sem, hogy Miskolczon országos góczponttá fejlődő oly vásár fog idővel létesülni, melyet a külföldi érdeklődők is fel fognak keresni. Annál nagyobb érdeme az intézetnek, hogy többrendbeli családások és sokszor felette kedvezőtlen konjunkturák sem riasztották vissza ezen vásárok rendezésétől, a melyek megszűnése bizonyára csak kedvezőtlen visszahatással volna Borsod és a vele szomszédos vármegyék juhászatára. Ezen feltevés birhatta rá a földmívelésügyi kormányt is arra, hogy ezen intézményt újabban némi állami támogatásban részesít.

Ha ezen vásárok nem mutatják azt a fejlődést, a mit méltán várni lehetett volna, ebben bizony a gazdaközönség maga is jórészen az oka, mely még meg nem tanulta a németektől azt a komolyságot mellyel ilyen intézményt támogatni kellene; nem tekintve mindig csak a pillanat esetleges hasznát, hanem számításba veszi a rendszeres piaczoni eladásnak az évek hosszabb sorában okvetlenül bizonyosabban elérhető átlagos hasznót. Nem úgy gondolkodik a magyar gazda, hanem szereti bevárni, hogy más »ültesse az almafát«, hogy annál kényelmesebben »kösse hozzá a lovát«. Ha nem a német merinó tenyésztők létesítettek volna berlini gyapju árveréseket, hanem magyar gazdák, már régen nem volna azoknak se hire, se hamva. Csak erős együttérzés tarthat fenn állandóan hasznos intézményeket; szalmával lehet hirtelen föllobbanó lángot csinálni, de erős építményt alkotni nem. Az első vásárra fölhozott gyapju sulya mindössze 89,356 kg. volt; az 1894. évben felszaporodott 129,981 kg.-ra,

* Ezzel a gyárossal egy furcsa eset történt. Az én rendement megállapításom alapján megvette tanácsomra az egyik kínált gyapjut. A következő évben, a mint megpillantott, felém sietett, megköszönve az én tavalyi jó tanácsomat, mely a nyert anyag fel dolgozásánál minden irányban bevált. Hozzátevén, hogy azért jött, hogy a kérdéses gyapjut újból megvásárolja. De nagy volt mindkettőnk hűledezése, daczára az előbbi évi jó vásárnak, az illető tulajdonos távolmaradt a vásártól; de távolmaradt a jövőben a gyáros is.

de már 1895-ben csak 68,259 kg. volt újból a felhozatal és 1896-ban 54,238 kg. minimumra csökkent. Ettől fogva újból emelkedésnek indult a fölhozatal, elannyira, hogy 1901-ben 235,574 kg.-ra felszökött. Ez annak volt tulajdonitandó, hogy ebben az évben nagyobb számú áru került a vásárra Bereg, Szabolcs és Szatmár vármegyéből is, a mit már akkor sem tartottam örvendetes eseménynek, tekintve, hogy a miskolci vásár vevői ilyen származású gyapjukat természetesen csak akkor veszik, ha igen olcsón juthatnak hozzá. Különbön ez az áru csak közvetítők által hozatván, sem minőség, sem ár tekintetében nem volt olyan, hogy a vevőket élénkebb keresletre ösztönözhetne volna.

A két évtized alatt nyert tapasztalataim szerint Miskolczon első sorban szép háti mosású és szárazon zsákolt oly közép minőségű gyapjukat keresnek, a melyek »Miskolcz kék gyapju« néven már régebben jó hírnek örvendtek oly gyárosok részéről, a kik mosó berendezéssel nem rendelkezve, oly középfinom erőteljes gyapjukat keresnek, a melyek közönséges kommert áru, de kiváltképpen katona-, esetleg kadetposztó készítésre alkalmasak. Azért legtermészetesebb vevők most mint ennekelőtte azok a budapesti kereskedők, kiknek ily gyapjakra árukészletük kiegészítése végett szükségük van és arra számíthatnak, hogy a katona-posztógyárosok megbizottjai személyesen is felkeresik.

A kétnyirétű gyapjak nagyon megcsökkent kínálatával szemben azok a kis morva gyárosok, a kik ennekelőtte a losonci vásár Abauj-Torna és Gömör legállandóbb gyapju vevői voltak, természetesen mindinkább elmaradnak és helyükbe a katona-posztógyarak lépnek; habár nem is közvetlenül, mert én csak egy esetre emlékszem, hogy a X. gyapjувásáron a losonci gyár igazgatója személyesen kereste föl ezt a vásárt; mely alkalommal megvette többek közt a salamontai gyapjut bécsi mázsánként 151 koronán.

Két évtized óta prédikálom — eddigelé bizony süket füleknek, — hogy a miskolci vásár kellő megszilárdulása és fokozatos terjedésének legbiztosabb módszere az volna, ha Borsod és a vele szomszédos Gömör, Heves, Zemplén, Abauj-Torna vármegyék közép- és kisbirtokosai az egykori tipusként már ismeretes miskolci gyapju termelésére vállvetve törekednének, oly jeleg kidomborításával, mely mindég biztos vevőkre számíthat, első sorban a katonaposztó szállítók részéről.

Valóban nem is volna boszorkányság a jelzeten a középbirtokosokra nézve A/B minőségű erőteljes fésűs gyapjakat termelni; a kisebb birtokosoknak pedig B/C-t. Erről sem volna kár őket kioktatni, hogy a D gyapju és a sok ebször mennyire rontja valamely áru kellendőségét. Mikor ebször nélküli crosbeteket oly könnyen lehet nyugat nagy piacain jutányos áron kapni. Szathmáry-Királyi Pál, a Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület alelnökének már régebben hangoztatott és a mult évben újból kifejezésre jutott gondolata, hogy a miskolci gyapjувásárokkal egyesítendő tenyészkos vásárokkal kel-

HUNGÁRIA

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG, BUDAPESTEN.

== Részvénytőke 6,000.000 korona. ==

Központi irodák: Budapest, IV., Károly-körut 2.

Elnök: Gr. Károlyi Imre. Alelnökök: Elek Pál és br. Fejérváry Imre. A választmány elnöke: Gr. Tisza Kálmán

Kartellen kívül, olcsó díjakkal, előnyös feltételekkel köt: ==

Tűz-, élet-, baleset-, betörés-, szavatossági-, üveg-, jég- és állatbiztosításokat

(lovak és szarvasmarhák biztosítása elhullás, kényszervágás és járványos betegségek ellen.)

lene ezen czélt előmozdítani. A gondolat jó és megszívlelendő, csak hogy nem rambouilletnek csufolt erőtlén kőcot viselő kosokat volna szabad használni, hanem erőteljes magyar fésűs gyapjas tenyésztéseink válogatott anyagját. Különben Vederemo!

Foxterrier bírálat*)

a pünkösdi ebkiállításon Budapesten.

Irtá: Cseh Ödön.

Kedves köteletségnek teszek eleget, midőn az ideai foxterrier anyagának bírálatához fogok és arról alábbiakban megjegyzéseimet közlöm. Örvedetes eseményként tudathatom bárkivel széles e hazában, hogy anyagunk e téren a haladás minden kelléke felett rendelkezik, mert tényleg jó anyagot bíráltam el és a mi a fő a bemutatott fiatalabb ivadékok jobbak voltak az öregeknél. Tehát igenis van remény arra, hogy eddigi külföldi sikereinket előbbiek csak öregbíthetik és végre valahára e téren is lépést tartunk nyugati szomszédainkkal.

Mielőtt azonban a szoros bírálatra áttérnék, egy-két oly esetről kell említést tennem, melyeket mint bírónak sajnos végig kellett nézmem és végig is kellett hallgatnom. Végig kellett nézmem szegény ázsiai embernek, hogy egy intelligens, nyugati gondolkozású, de azért szintén ázsiai ember az elővezetett ebét, mert az nem előnyösen mutatkozott a bírói körben, jól oldalba rugta. Eltekintve attól, hogy a tulajdonos amugy czélt nem ért, mint ebtartó és az ebet szerető ember ezen eljárás ellen e helyen nyíltan protestálnom kell és kijelentem, miszerint ma már nagyon is sajnálom, hogy az ebet magasabb díjazásban részesítettem. Úgy kellett volna elbánnom, mint az a külföldön szokás, minden szószaporítás nélkül gazdáját büntetendő k. f. m., alacsony díjazáshoz az ebet juttatni. Nem bíráltam volna ugyan szakszerűen, hanem indulatból, vagyis bírálatom nem lett volna igazságos, mert nem az ebet, hanem a gazdáját bíráltam volna az esetben el. Bocsánatot kérek, ez csak látszólagos, mert az oldalba rugott állat behuzott farkkal bizony-bizony nem mutatja magát olyképen, hogy azt igazságosan el lehessen bíráltni és így alig ítéhető meg és még végül állapíthatom, de ezt már csak a gyöngébbek kedvéért teszem, hogy mint bírónak bírálat dolgában *plein pouvoir* volt, van és lesz. De ezekkel nem a meg nem történt bírálatomat akarom szépíteni és mentegetni, hanem át akarok térni arra a rég elfogadott és európai álláspontra, mely szerint a választott bíró gentleman és a legjobb tudása szerint bíráló egyén legyen, tehát oly kimagaslóan áll minden személyi, esetleg klubérdek felett, hogy előtte még a notórius kötekedő, elégedetlenkedő is lobogóját meghajtsa. Mint öregebb kynologus és mint bíró most sem távozhattam el a nélkül, hogy a kiállítás kiállítói egynehányan egyes dolgokról hol hangosan, hol hangosabban elégedetlenségüket ne fejezték volna ki. Így többek között egyik-másik kiállító a nyert tiszteletdíj miatt elégedetlenkedett, a mire az a vála-

*) Mivelhogy a foxterrierek tenyésztése óriási léptekkel törtt előre, készséggel adjuk le Cseh Ödön t. munkatársunk által megejtett bírálatot és a tollából eredő bírálat eredményét az indokolással egyetemben. Mintaképpül is, hogy voltaképen hogyan is kell szakszerűen a jó bírónak állatokat elbírálni és bírálatát a nyilvánosság előtt is indokolni. Nem a czinezárkodásnak, nem a protekciónak kell tért engedni, nem a tulajdonost mint kiállítót kell elbírálni, hanem az állatot. Bármerre is nézzünk, mindenfelé csak parádés és nem szakmabeli bírói bizottságokat látunk elnökkel és egyéb salanggal, buta, de hála Istennek már a divatját multa pointrendszerekkel, kik katalógus nélkül s kezükben bírálni képtelenek, indokolni mit sem tudnak a bírálat befejezése után ellillannak, mint a kámfor, nehogy megintérlálva valahogy hiányos ismereteik révén kiszűnjön, hogy nem értenek a bírálatához, hibáikat palástolhaszák vagy pedig kiszűnjön, hogy kegyeket osztogattak. Mint e ma leközölt bírálati eredmény mutatja, csak egy bíró bírált, de a ki azután szakember és ember a talpán és miként dr. Rodiczky Jenő a juhok elbírálása után meri is indokolását közreadni a nagy nyilvánosság előtt, úgy ő is ezt megteszi. Indokolja is, mit tett és mit nem tett és miért tette. Ha jól bírált, akkor van is bátorsága akár tetszik, akár nem, az igazságot kimondani és nem szűkül. Köszönjük Cseh Ödönnek e jeles cikkét, a ki tudásával, pártatlanságával és mérhetetlen ügyszeretetével nagy szolgálatakat tesz a hazai foxterrier tenyésztésnek és a kinek van bátorsága arra, díjazásának osztályozásait közreadni és nem úgy sundam-bundam, mint a hazai kiállításoknál megelégedni, hogy ez az állat I., II., v. III. díjat kapott. Hogy miért? arról hallgat a krónika. Mi azonban az a miért? annak okát fentebb közöltük. Szerk.

szom, hogy a vérbeli kynologus nem a tiszteletdíjat nézi, hanem a bírálatot. E téren hála Istennek, egyelőre még csak sportolunk és nem üzletezünk.

Megtörtént az a hihetetlen eset is, hogy egy kiállító a szoroson vett bírói ítélet ellen óvást emelt. S midőn több, már érett kynologus megmagyarázta neki, hogy a bíró ítélete ellen óvásnak nincsen helye, mert az a legjobb belátása és tudása szerint bírált és a legrosszabb esetben a tulajdonos legfeljebb és közte véleménykülönbség kérdése froghat fenn. De az illető kiállító tovább erőszakoskodott, sőt mi több óvásnak komolyságáról meggyőződve 30 koronás (kötelező) óvásdíjat deponált a kiállítási pénztárnál. Ugy tudom, hogy az óvást az egyesület választmánya, megfenyegetések dacára is elutasította, sőt *jogosan és tandíj fejében* meg is tartotta a 30 korona óvás-díjat, mint legjobb fegyverét a fölösleges, sőt neveltséges óvásemelések ellen.**)

Most pedig elbucsuzom a kynologia analfabétáitól és azokhoz akarok szólni, kik megértenek avagy legalább is meg akarnak érteni.

Mint hogy a díjazási jegyzék a maga pompájában röviden és tisztán a díjazásokat közreadja, de a mi természetes is, nem adhatja le a bírálat megokolását, úgy minden egyes ebek leírásával és a helyezés indoklásával óhajtom az érdeklődőket kielégíteni. Megjegyzem azonban, hogy a leírás sorrendjét az értékelés sorrendjének megfelelőleg adom közre e helyen a

Rövidszőrű kanokkal!

1. (Kat. sz. 57.) *Fenegyerek* (Dusky Diver—Bostock Roma). Teny.: dr. Fényes Dezső. Tul.: Halmai Mária. A kiállításnak Ch. Foreigner után legjobb foxterrierje. Minden ízében angol foxterrier. Kitünő, az általános benyomás, igen jó front (mellső rész), jó mancsok, rövid test, feje nemesebb lehetne, hátulja gyenge. Elnyeri a Magyar Championatust.

2. (Kat. sz. 52.) *Champ. Hungarian Detective*. (Ch. Detector—Edna of St. Austell.) Teny.: Cseh Ödön. Tul.: Lövész Nándor. A három éves kan igazi terrier, csupa aczél; kora dacára semmit sem veszített rugalmasságából, mesésen tartja magát. Kitünő az összbenyomás, jó a kötése, szőrözete, szép a hátsó része. Hibái a nem egyenes front, világos szem és a fültartás. A füleknek jobban a pofákhoz kellene feküdniök.

3. (Kat. sz. 56.) *Főhadnagy Sch* (Duke Michael—Hungarian Lass). Teny.: dr. Fényes Dezső. Tul.: Matlaszkovszky Baby. Az elképzelt legszebb fej, de nehéz fülekkel ékitve. Csontok nem elég gömbölydedek, de jók; frontja laza és 7 hónapos korára az eb nagyon is nagy.

4. (Kat. sz. 53.) *Hunnia—Cassanova* (Ch. Foreigner—Czinka Panna of Zugló). Teny.: Piller Károly. Tul.: ifj. Monger István. Jó összbenyomás, rossz a konditio és a hátsó része. E megtisztelő helyezésre frontja, mancsai és némileg nemessége hozzák.

5. (Kat. sz. 54.) *Black Princ* (Ch. Hung. Detective—Dausy). Nagyon sok pontjában, mint fejben, fülezetben és frontban apjára üt, de fé-

*) Ezen pontban a t. czikkiróval egyet nem értünk. Ha van kiállítási szabályzat, mely kimondja, hogy a „bíró ítélete ellen nincs óvásnak helye“, akkor hiába erőszakoskodik az óvást emelni akaró. Annak helye nincs és akkor sincs helye annak sem, hogy a kiállítási bizottság 30 korona óvási letéteket elfogadjon, az óvást tárgyalja és azután a 30 koronát megtartsa. Tehát háromszoros bokros hibát követett el a kiállítási bizottság. A régi Országos Magyar Ebtenyésztő Egyesületnek kiállítási szabályzatában a következő olvassuk.

„Óvás a bírák ítéletének helyessége ellen egyáltalán nem emelhető; de téves vagy hamis adatok vagy más okok miatt, a melyek az ebet a jelen szabályok értelmében diszqualifikálják, lehet óvást emelni. Ily okok miatt emelt óvásk csak a kiállítás pénztárába előzetesen lefizetett 30 korona óvadék mellett tárgyalatnak, mely összeg a pénztár javára esik az esetben, ha az óvás alaptalannak bizonyult.

Az írásbeli óvás csak legkésőbb 2 órával a bírálat kimondása után emelhető a kiállítás intézőjénél, ki azt a kiállítási bizottságnak átnyújtja, mely azt 24 órán belül intézi el.

A kiállítási bizottság vagy intézőség tagjai azonban tudomásukra jutott diszqualifikáló okok miatt minden óvadék letétele nélkül is az említett idő alatt élhetnek óvással, ha személyesen érdekelve nincsenek.

Külföldön még egy pont van mindezekhez hozzálúzva, mely így szól: a ki a bíró ítéletét hangos és sértő kritika tárgyává teszi vagy a bírót megsérti a kiállításból kivezetendő és összes a kiállításra kiállított ebei a díjazásból kizárandók, vagy már díjazottak a díjaktól elesnek. A kizárás lehet időleges vagy több évre szólhat.

Ezt a jelenlegi ebtenyésztő egyesület szíves figyelmébe ajánljuk. Szerk.

lénk lévén, nem jól mutatkozik. Később úgy gondolom jobb lesz, mint Cassanova.

6. (Kat. sz. 55.) *Wencher Rákos* (No pardon Zapfenstreich—Wilde Rákos). Teny.: Wirker János. Tul.: Bernrieder Katinka. Nemesség nélkül, kár hogy elhizott, feje széles, szemei világosak, jó a csontozata és tetszetős az összbenyomása.

7. (Kat. sz. 58.) *Cohinoor of Zugló* (Flachsmann—Girl Graduate). Teny.: M. A. Fulda Németország. Tul.: Jókuthy Sándor. Síralmas konditójában alig hogy megíthető, pedig jó foxterrier volt. Szőrözete gondozatlan, csontozata nem kielégítő, fej már nagyon is széles. Néha-néha átcillanak jó konturvonalai.

8. (Kat. sz. 59.) *Pityó* (ismeretlen szülők). Teny. és tul.: Kovács László, nem foxterrier.

Rövidszőrű szukák.

1. (Kat. sz. 60.) *Hungarian Orchidée* (Ch. Hung. Detective—Hung. Chrysantheme.) Teny.: Cseh Ödön. Tul.: Matlaszkovszky Márta. Championatust nyer, mint a kiállítás legjobb szukája. Ismert Derby nyerő szuka, melynek rövidséget és szebb csontokat kívánnék.

2. (Kat. sz. 64.) *Splendid Pearl* (Billy Wilam—Ch. Hungarian Baroness). Teny.: Piller Károly. Tul.: Bernrieder Katinka. Azon szukák közé tartozik, a melyek az ideál típusomhoz legközelebb állanak, végtelen nemesség, szép fej és fülek. Ha frontja egyenesebb lenne és a mancsok zártabbak volnának, mit azonban körömlécsipéssel korrigálni lehetne, úgy jobbnak minősíttem volna Orchidéénél. Hogy ezzel sokat mondok, azt foxterrier tartó barátaim legjobban értékelhetik és siettem is tulajdonosnőjét, kedves sportladynt rábírnai, nevezné őt az 1913. évi osztrák Derbyre, a melyen úgy hiszem nagy chance okkal konkurrálhat.

3. (Kat. sz. 62.) *Furcsa* (Dusky Diver—Bostock Roma). Teny.: Dr. Fényes Dezső. Tul.: Lövész Nándor. Szép konturok; jó fej, de sajnos fel-felálló fülekkel, csinos front, jó kötésű rövid szuka. Fülei miatt a Detective párosításra aligha ajánlhatom.

4. (Kat. sz. 63.) *Macbeth von Surány*. Teny. és tul.: Lövész Nándor. E szuka korára elég jól tartja magát. A legjobb pointja a fej, melyhez nagyon szép fülezet simul. Kevés a csontja, nyitott lábvégek és csapott fara van.

5. (Kat. sz. 65.) *Zsuzsó* (ismeretlen származás). Teny. és tul.: Kovács László, Mezőhegyes. E szuka, akárcsak partnere *Pityó* bizony-bizony nem foxterrier. Ezuttal kérem passionatus tulajdonosát, szerezne inkább be egy pedigrees foxterrier párt. Csak a beszerzési árban van különbség. A tartás költsége az ugyanaz marad.

Szálkás szőrű kanok.

1. (Kat. sz. 230.) *Champion Foreigner* (Ch. Rowton Cavalier—Handy Faith). Teny.: Johann P. Fritzsche, Németország. Tul.: Waczula Rezső. Még mindig az a kitünő terrier, a mi volt, csak a hátsó részét és szőrözetét kifogásolom. Mint tenyészkan valóban jól bevált, ivadéakai: Czigányprimás és Hunnia—Partner sokat ígérők. Állítólag legjobb ivadéka Wright Wirehaired nem jelent meg, sőt mint hallottam, már kimult.

2. (Kat. sz. 72.) *Royal-Czigányprimás* (Champion Foreigner—Royal-Madame Blanche). Teny. és tul.: Jandaurek Aurél, kinek e sikerült tenyésztéséhez őszintén gratulálok. Báró Born drótszőrű foxterrierjei óta alig volt jobb magyar tenyésztésű, szálkásszőrű kan hazánkban.

Hozzá hasonló minőségű, magyar tenyésztésű foxterriert még csak egyet ismerem, a már wieni kézben lévő »Kisbetyár—Kisbér«-t, kinek tenyésztője Koch Gyula Kisbér-t. Nagyon sajnálom, hogy Jandaurek barátunk kollekciójával hiányzott. Czigányprimás kitünő konturokkal bir, ideális front, nagyon szép a Trimmingje, mancsok jobbak és szemei kisebbek lehetnének; leggyengébb pontja a szőrözete volt.

3. (Kat. sz. 79.) *Hunnia—Partner* (Ch. Foreigner—Czinka Panna of Zugló). Teny. és tul.: Piller Károly. Igen szép, külvonalai igen szépek, frontja kissé laza. Kevés a csontja. Mancsai azonban igen szépek. Ha megerősödik és több mozgást végez, bizom a javulásában.

4. (Kat. sz. 231.) *Workmann Wirehaired* (Ch. Foreigner—Westa Wirehaired) Teny. és tul.: Waczula Rezső. Tipikus fejű, jó külvonalakkal bíró, igen szép frontu foxterrier; gyenge a hátsó rész és kritikán aluliak rossz mancsai, melyek azonban a körömök lecsipésével feltétlenül javulhatnak.

5. (Kat. sz. 210.) *Whyp* (Trabant Florisdorf—Hexl Siklós). Teny.: Koch Gyula. Tul.: Dr. Kovács Elemér. Nagyon előnyösen mutatkozik be, nagyon szép fejét nemesen hordja, kondíciója jó, de mintha szőrözete nyírott volna. Kevés a csontja, csuka hát, sőt jobb hátsó rész sem ártana neki.

6. (Kat. sz. 78.) *Hunnia—Pinkerton* (Darkie—Czinka Panna of Zugló). Teny. és tul.: Piller Károly. Kicsi termetű foxterrier, de széles a frontja és feje. Csontjai igen szép gömbölydedek, valamint mancsai is. A fark hibásan hátra kunkorított. Felületes megtekintésre az embert lebilincseli, de bonczolgatva, Workmann, sőt Whip mögé szorul. Kevés benne a típus.

7. (Kat. sz. 69.) *Purdé* (Dönci Hortobágy—Satanella v. der Trudenburg). Teny.: Szkurka Andor. Tul.: Giller Róbert. A bírálattól távol maradt. Igen jó formájú foxterrier, valódi munka eb. Szép a feje és hátsó része, frontja kissé laza.

8. (Kat. sz. 75.) *Jós of Zugló* (Wildfang Rákos—Blackness of Zugló). Teny.: Jókuthy Sándor. Tul.: János Hubert. Jók a külső vonalak, jó a csont, a fej és test kissé nehézkes.

9. (Kat. sz. 77.) *Lilli Mokassin v. der Oder* (Ch. My Record von der Oder—Estella—Alster-rufer v. der Oder. Teny.: C. R. Mann, Németország. Tul.: S. Kovács Sándor. Jó a megjelenése, szeme világos, csontja kevés.

10. (Kat. sz. 68.) *Yankee of Zugló* (Bohem of Zugló—Betty of Zugló). Teny. és tul.: Jókuthy Sándor. Puha foxterrier, melynek jók a külső vonalai, jó szőrözet. A pofák kifejlődtek s így széles a fej.

11. (Kat. sz. 71.) *Racker—Erica* (ismeretlen származású). Teny.: Rohr. Bernburg. Tul.: Borchutinsky Károly. Nincs trimmingelve. A jó régi fajtából való, front és mancsok kissé gyengék. Munka terrier.

12. (Kat. sz. 70.) *Lilli Princ* (Animo Knickenbein—No pardon Csendilla). Teny.: S. Kovács. Tul.: Pilsák János. Még mindig szépek a külső vonalak, sajnálatraméltó a kondíciója, szőrözete jó, mancsai igen rosszak.

13. (Kat. sz. 66.) *Bitang* (Smith Boy—Kurucz Juczi). Teny.: Blaskovics Géza. Tul.: Barkáts Jenő. Jó az összbenyomás, feje rossz, ugyiszintén a szőrözete.

14. (Kat. sz. 67. és 76.) *Caddie és Fúrge* nem díjazhatók még említésre méltó osztályzattal sem.

Szálkásszörű foxterrier szukák.

1. (Kat. sz. 234.) *Wally—Wirehaired* (Ch. Foreigner—Westa Wirehaired). Teny. és tul.: Waczula Rezső. Igen tetszetősek a külső vonalak, kitűnő front, jó csont, csinos fej, gondolatnyira csapott a fara és puha a szőrözete. Sajátosságos, hogy majdnem az összes Ch. Foreigner ivadékoknál a szőrözet kifogásolható.

2. (Kat. sz. 232.) *Westa—Wirehaired* (Ch. Westpoint Surprise—Stutzi Florisdorf). Nem előnyösen mutatja magát, jó a kifejezése, de túl rövid feje van. Fara csapott

3. (Kat. sz. 83.) *Junó of Zugló* (Cohinoor—Biri of Zugló). Teny. és tul.: Jókuthy Sándor. Fiatal szuka. Jók a külvonalai, de laza a frontja.

4. (Kat. sz. 85.) *Lilli kiss me quick* (Fockelman Florisdorf—Terry Florisdorf). Teny.: Gemayer J. Tul.: S. Kovács Sándor. Erős a kondíció, a fej már szélesedő, világosak a szemei.

5. (Kat. sz. 80.) *Lilli nem lehessen tudni* (Lilli Princ—Lilli kiss me quick). Teny.: S. Kovács Sándor. Tul.: Wolf János. Jó szőrözetű és jó külvonalai vannak, de laza és széles a frontja.

6. (Kat. sz. 82.) *Hentzi* (Smith Boy—Kurucz Juczi). Teny.: Blaskovics Géza. Tul.: Barkáts Jenő. Nem rég szoptathatott, trimming nélkül lett bemutatva, frontja laza; jók a külvonalak, kissé rövid, de tetszetős fejfel.

7. (Kat. sz. 81.) *Heksi* (Blitz—Mädi). Teny. és tul.: ifj. Preedy William. Rossz a kondíciója, nem mutatkozik előnyösen, jobb csont és front kellene neki. A legjobb még rajta a fej.

Ezek után meg kell még bucsuzóul említenem, hogy kiállítóink legnagyobb része még ma sem tudja ebét kiállításra, hogy úgy mondjam »kihözni«. »Lesz a hogy lesz«, kinosan vonogatják a porázon, szükség esetén oldalba rugják kutyáikat és végül azon csodálkoznak, hogy kiestek a magasabb díjazásból. Utóbb hallottam, hogy néhányan határozott fellépésem, sőt mint mondták, elutasító modorom miatt nehezteltek reám; de el-

híheti nekem kedves olvasóm, hogy ez több hosszú évig tartó hiábavaló prédikálásnak, nem pedig bármilyen személyeskedésnek vagy türelmetlenségnek az eredménye.

A mi pedig a bírói kört illeti, az sehol sem volt, jegyzőm sem volt, de volt időm és a foxterrierek iránti szeretetem vezérelt az elbírálásnál.

Az Alfa-Dalen fejőgép.

Válasz Hirschfeld J. e lapok 23. számában megjelent közleményére.

Irta: Gratz Ottó.

A múlt évi karácsonyi számban a fejőgépeket ismertetve többek között az Alfa-Dalennel is mertem írni. Azt kell írnom hogy »mertem« mert Hirschfeld J. ezért e lapokban megtámad. Nem áll a mit e gépről írtam, az »muzeumba illő« »használatatlan« jószág és hogy ő majd »megbízhatóan« fogja tájékoztatni a gazdaközöniséget. Kísérleteiből, melyekre hivatkozik, semmit sem közöl, hisz »jelenleg folynak« még csak és csupán »pár hónap múlva lesz abban a helyzetben«, hogy eredményeket közölhessen. Mégis ír, bírál és ítél.

Távrolról sem akarok talán az Alfa-Dalen prókátornak felcsapni, csupán a magam igazolására, nehogy a dolgokkal nem ismerősök talán pongyolással vádoljanak, szolgáljanak a következők.

Az Alfa-Dalen fejőgépet, mint a nyomással dolgozó fejőgépek egyik jó képviselőjét felvettem az ismertett gépek sorozatába, egyrészt, hogy ilyen rendszerű gépek létezéséről is jusson hír a gazdaközöniség fülébe, másrészt mert a nyomással fejő gépek közül ez próbáltatott ki legalaposabban. Foglalkoztam vele annál inkább, mert neves szaktekintélyek elismerőleg ítélték róla. Kipróbálták nevezetesen az Alfa Dalen fejőgépet a Deutsche Landw. Gesellschaft kebelében működő állandó tejgazdasági gép bírálók Martiny Benno — van-e szakirodalmat ismerő tejgazda ki e nevet nem ismeri — vezetése alatt Nachtweh és Vieth professzorok. Miként idéztem jelentésükből¹⁾ — ajánlom Hirschfeld ur figyelmebe — merittem a közleményben elmondottakat. Martiny egyébként a D. L. G. megbízásából évek óta áll a bíráló bizottság élén és nem ez az első fejőgép, melynek kipróbálását eszközölte. A negyven oldalas, minden részletre kiterjedő, jelentés alapján 1911-ben a „nagy ezüstéremmel“ tüntette ki az Alfa-Dalen fejőgépet a D. L. G. Ugyanabban a kitüntetésben részesült a Wallace és Dana gép, míg a Max — ha jól vagyok értesülve ezzel is kísérletezik Hirschfeld — miután, mint közleményemben is emlitem, kényes szerkezetű és így csak bronzéremre érdemesített.

De mások sem jutottak oly eredményekhez, mint Hirschfeld be nem fejezett kísérletei alapján. Igy Kirchner²⁾ professor, titkos tanácsos a lipcei mezőgazdasági intézetben próbálta ki az Alfa-Dalen fejőgépet. Az eredményekből következő következtetést vonja le, szó szerinti fordításban. »Az itt közölt adatok megerősítik azon általános tapasztalatot, hogy az újabb fejőgépek munkája nagyon is kielégítő (sehr befriedigend) és hogy azok adott esetben egészen vagy majdnem egészen a kézzeli fejs helyet foglalhatják el«. Ugyancsak Kirchner vizsgálataiból látjuk, hogy az Alfa-Dalennel fejt tej csirákban jóval szegényebb, mint a kézzel fejt tej. Hirschfeld szerint ez nem áll, holott a ladelundi (Dánia) tejgazdasági iskolánál ugyanezt állapították meg az A. D. fejőgépre néze.³⁾

Az alnapi (Svédország) mezőgazdasági eszköz a gépkísérleti állomás⁴⁾ sem nyilvánította »hasznavehetetlennek« az Alfa-Dalen fejőgépet öt géppel végzett kísérletei után. Svédország számos gazdaságában régóta alkalmazásban van már az Alfa-Dalen és a tulajdonosok teljes megelégedése mellett dolgozik.

Nem részletezem ezen tényeket tovább. Ugyhiszem elég adattal igazoltam, hogy az Alfa-Dalen fejőgéppel érdemes volt foglalkozni, mit Hirschfeld most szememre vet.

Mindezzel távrolról sem akarok azonban talán az Alfa-Dalen fejőgép mellett lándzsát törni.

¹⁾ Arbeiten der D. L. Ges. Heft 191.

²⁾ Deutsche Landw. Presse 1910. XXXVII. 737. lap.

³⁾ Idézve a Martiny jelentésében 78. lap.

⁴⁾ Idézve u. o.

Nem tettem ezt ismertetésemben és most sem kívánom megtenni. Kiemeltem ott is, hogy a mennyiben nem bonyolult kényes szerkezetűek a jövő alighanem a szivórendszerű gépeké és ezt most is hangsúlyoznom kell. A részleteket illetőleg utalok inkriminált cikkemre.

Egyébként kíváncsian várom Hirschfeld »megbízható tájékoztatását«, magam részéről előre is megjegyezhetem, hogy azok megjelenése után is csak »megbízhatóbbak« maradnak rám nézve egy Martiny és egy Kirchner kísérletei. Azon érdeklődők pedig, a kik Hirschfelddel együtt azt vallják talán, hogy egy fejőgép használhatóságáról és munkájáról egyszeri rátekintéssel is meg lehet győződni, ám siessenek Hirschfeld felszólítására »folyó kísérleteit« megtekinteni.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Tehéntakarmányozás

Igen kérem nekem egy pár takarmányozási receptet adni fejőstehenek részére, hogy azok lehetőleg jól tejeljenek és jó kondícióban maradjanak. A tehének pirostarkák, nagyrészt bonyhádi fajták, súlyuk 500—550 kg. Takarmányom: egy kevés réti széna, de nagyobb mennyiségben rendelkezem lóherével s luczernával is, ugy száraz mint zöld állapotban. Azután van már a jövő hónaptól kezdve csalamádém és augusztusban lesz árpa és zabszalmám, polyvám és zabosbükköny szénám is. Kérnék száraz és zöldtakarmányozásra utasítást. A szükséges abrakot hajlandó vagyok megvenni. Répám télre ugyan nincs, de czukorgyári szárított répaszelet tudnék beszerezni a közelből. A tehének most 5 és 9 liter között tejelnek s kapnak zöld luczernát keverve tavalyi árpaszalma zecsakával, de hogy mennyit esznek nem tudom, mert eddig mérve nem lett az eleség. B. L.

Kérdés. Védekezés a méhtetű ellen.

Egyik-másik méhcsaládom méhein föltűnő sok méhtetű van. Mit tegyek ellenük?

Méhesgazda.

APRÓK.

Hizott sertés szállítása melegben lehetőleg úgy történjék, hogy a napsugár ne érje az állatot közvetlenül, mert igen könnyen kaphat napszúrást, szélhűdést, azért ponyvával, lepedővel vagy egyéb fehérszínű vászonzsákkal fedjük be a kocsit, melyen a sertést továbbítani akarjuk, vagy csináljunk rá valami zsuppszalma tetőt. A hizott sertést ne kössük össze vagy ne hagyjuk oly állásban avagy fekvésben, hogy nehezen tudjon lélegzeni, mert könnyen megfulladhat. Legjobb kora hajnali órákban szállítani a hizót, vagy este napnyugta után, midőn már nincs oly forróság s a napsugarak sem kinozzák az állatot. Ha mégis megkötözve szállítanók a sertést és annak nehéz légzése mutatná, hogy fulladás veszélye tenyegeti életét, akkor azonnal oldjuk fel a kötegeket és helyezzük a hizót árnyékos helyre, hol hamarosan magához jön, kivált ha egypárszor hideg vízzel leöntözzük, azután ha jobban van, adjunk neki jó sok ivó vizet vagy hideg tejet. Szállítás közben a locsolás hideg vízzel mindig ajánlható.

Adatok a „Lodi“ típusu parmezánsajt gyártásához. Samarani Carló, a lodii kir. sajt-kísérleti állomás bakteriológiai laboratóriumában kémia-bakteriológiai kutatásokat végzett és a parmezánsajt gyártás különböző fázisait tanulmányozva megállapította minden egyes fázis legkedvezőbb hőmérsékleti és bakteriológiai feltételeit. Az eredményekre támaszkodva szerző egy gyártási módszert állapított meg és pedig a következő elvek szerint: 1. Hideg uton lefőltött tej alkalmazandó, mely az üstben ugyanazon savfokkal birjon, mellyel közvetlenül s fejs után birt (kb. 4° Soxhlet szerint); 2. a tej a tejsavas baktériumok oly tenyésztésével oltassék be, mely az erjesztési energia maximumával van felruházva (hl-ként 100 cm³-es adag); a sajtformák szárítása 12—14 óra hosszat 37—40 C^o hőmérséklet mellett történjék. (F.)

A savólimonádé. Irta: Prof. Dr. R. Burri. (F.) Ezen legújabb tejgazdasági mellékterméket Stierli Bazelban oly módon állította elő, hogy a nitrogéntartalmu anyagokban szegény savót egy a közel jövőben szabadalmazandó eljárásnak vetette alá. A savólimonádé kissé zöldes

